

ถุงพลาสติกกับภาวะโลกร้อน

ถึงเวลานี้ คงไม่มีใคร ไม่รู้จักปรากฏการณ์สำคัญของโลกที่เรียกว่า ภาวะโลกร้อน ([Global warming](#))

ปีที่ผ่านมา ภาคเหนือและภาคอีสานของประเทศไทยต้องเผชิญกับอากาศหนาวจัดกว่าหลายปีที่ผ่านมา ขณะที่ภาคกลางประสบกับปัญหาน้ำท่วมหนักอย่างไม่เคยเจอมาก่อน ส่วนภาคใต้ก็เจอกับพายุที่รุนแรงขึ้น ปัญหาทะเลกัดเซาะชายฝั่งเข้ามาลึกมากขึ้น คงไม่ต้องยกอันอีกรอบ ตามที่วันชัย ต้นติวทยาพิทักษ์แห่งนิตยสาร คดี บอกว่า ภาวะโลกร้อนได้มาเคาะประตูบ้านของเราแล้ว

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมาการนานาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ (IPCC) ซึ่งประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์กว่า ๒,๕๐๐ คน จาก ๑๓๐ ประเทศ ได้พบข้อสรุปอย่างชัดเจนแล้วว่า สาเหตุของปัญหาโลกร้อน นั้น ร้อยละ ๙๐ มาจากการที่ มนุษย์เผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิล ส่งผลให้ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศมากเกินไป จนความร้อนจากพื้นโลกไม่สามารถสะท้อนออกนอกโลกได้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศอย่างรุนแรงไปทั่วโลก

ดังนั้นภารกิจที่เหล่านมนุษยชาติต้องรับผิดชอบร่วมกันก็คือ ลดการเผาผลาญเชื้อเพลิงและปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลงให้มากที่สุด เพื่อต่อเวลาให้กับโลกใบนี้ให้ยาวยิ่งขึ้น

ถุงพลาสติกที่เราใช้รองรับสินค้าและอาหาร ผลิตจากเม็ดพลาสติก จากอุตสาหกรรม ปิโตรเคมี ที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นวัตถุดิบการผลิตถุงพลาสติกสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ในปริมาณมาก และด้วยต้นทุนที่ต่ำ เมื่อนำมาใช้จะมีอายุการใช้งานสั้น และส่วนใหญ่เป็นการใช้เพียงครั้งเดียว โดยเฉพาะถุงขนาดเล็กและบางถุง ที่ผ่านการใช้งานแล้ว และถูกนำไปทิ้งจะเป็นภาระในการเก็บขน และจัดการเป็นอย่างมาก เนื่องจากคุณลักษณะที่เบาบาง และมีปริมาณมากปะปนกับมูลฝอยประเภทอื่นๆ จะทำให้การย่อยสลายมูลฝอย เป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น

ถ้าถามว่า “ลดใช้ถุงพลาสติกเกี่ยวอะไรกับโลกร้อน” และเราคนเดียว ลด หรือ ไม่ใช้ ถุงพลาสติก จะเปลี่ยนแปลงอะไรได้? คำตอบคือ ได้

ต้นเหตุสำคัญคือ ร้อยละ 90 มาจากมนุษย์ สร้างกิจกรรมเผาผลาญเชื้อเพลิง ส่งก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

- CO₂ ขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศมากเกินไปจนความสามารถของโลกที่จะสะท้อนความร้อนจากพื้นโลกออกไปนอกโลกได้ทัน ผลคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศอย่างรุนแรงทั่วโลก ซึ่งล้วนแต่เป็นผลกระทบระดับมหันตภัยทั้งสิ้น เช่น

- พายุหมุนที่เกิดถี่ และรุนแรงมากขึ้น
- ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นจากการละลายของน้ำแข็งขั้วโลก
- สภาพอากาศที่แปรปรวน จนยากจะคาดเดา
- ฤดูกาล และวงจรการเกษตรเปลี่ยนแปลง
- โรคระบาดใหม่ๆ เป็นต้น

ความเกี่ยวโยงระหว่างการใช้ถุงพลาสติกกับโลกร้อน คือ ยังมีการใช้ถุงพลาสติกมากเท่าไร ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ถูกปล่อยสู่ชั้นบรรยากาศโลก จากการเผาไหม้ในกิจกรรมการผลิต และเผาทำลายถุงพลาสติกก็จะยิ่งสูงมากขึ้น ตามมาด้วยปัญหามากมายจากมลพิษ

ถุงพลาสติกมีผลทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ซึ่งถุงพลาสติก ๑ ใบ ต้องใช้เวลาย่อยสลายถึง ๔๕๐ ปี หากนำไปเผาก็จะทำให้เกิดสารประกอบไฮโดรคาร์บอน ซึ่งทำให้เกิดมลภาวะทำให้โลกร้อน และการใช้ถุงผ้าจะช่วยลดการปนเปื้อนของสารก่อมะเร็ง และหากทุกคนหันมาใช้ถุงผ้าเพียงสัปดาห์ละ 1 วัน จะช่วยลดการใช้ถุงพลาสติกได้มากกว่า 100 ล้านถุง/ปี

ทั้งนี้ ปัจจุบัน กทม.ต้องเก็บขยะมากถึง 8,500 ตัน/วัน เป็นถุงพลาสติกถึงร้อยละ 21 หรือ 1,800 ตัน/วัน ดังนั้น หากเปลี่ยนมาใช้ถุงผ้าแทน จะช่วยลดค่าใช้จ่ายการเก็บขยะได้วันละ 1.78 ล้านบาท/วัน หรือคิดเป็น 650 ล้านบาท/ปี

ข้อดีของการใช้ถุงผ้า

ถ้าคนเราใช้ถุงผ้าสัปดาห์ละ 1 วันจะช่วยลดการใช้ถุงพลาสติกได้มากกว่า 100 ล้านถุงต่อปี ข้อดีของการใช้ถุงผ้ามีดังนี้

- ซักทำความสะอาดได้โดยง่าย
- นุ่มสบายมือ นำมาใช้ และไม่ก่อให้เกิดการกดทับอย่างรุนแรงต่อฝ่ามือเท่าถุงพลาสติก
- ใช้งานง่าย ขาดยาก ตกแต่งได้ตามสไตล์ที่ชอบ
- ย่อยสลายได้ ไม่ตกค้างจนเป็นปัญหาในสิ่งแวดล้อม
- ทนทาน และใช้ซ้ำได้มากกว่าถุงพลาสติก
- ช่วยลดปริมาณมูลฝอย ไม่ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก
- ช่วยลดปัญหาโลกร้อน
- บ่งบอกภาวะรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ใช้
- ใช้ถุงผ้าไปได้ทุกที่ ใส่ได้หลายอย่าง
- ใช้เป็นสื่อรณรงค์เสริมสร้างความเข้าใจและความตระหนักในสิ่งแวดล้อมได้อย่างกว้างขวาง
- ถุงผ้าดิบจะช่วยลดการเกิดและการปนเปื้อนของสารประกอบไดออกซินที่เป็นสารก่อมะเร็งที่มีอันตรายต่อชีวิต
- พกพาติดตัวได้ง่าย และติดรถ พร้อมใช้งานในทุกโอกาส
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เริ่มใช้ถุงผ้าตั้งแต่นั้น และแบ่งปันถุงผ้าที่มีอยู่แก่ผู้อื่น เพื่อขยายวงกว้างของความพยายามลดก๊าซเรือนกระจกและภาวะโลกร้อน

ความจริงเกี่ยวกับพลาสติก

- ถุงพลาสติกเป็นสิ่งประดิษฐ์พิเศษ นวัตกรรมในยุคนั้น 1960 ซึ่งพัฒนาขยายผลมาจาก เซลลูโลสที่ยืดหยุ่นที่สังเคราะห์ขึ้นจากความต้องการหาวัสดุทดแทนยาง ในการผลิตลูกบิลเลียดในช่วงปี 1868
- ถุงพลาสติกเป็นของใช้ยอดนิยมของคนทั่วโลก ในปัจจุบัน มียอดการใช้ 5 แสนล้าน ถึงล้านล้านใบต่อปี หรือเฉลี่ยทุก 1 นาทีมีการใช้ถุงหิ้วอย่างน้อย 1 ล้านใบ
- และจำนวน 5 แสนล้านใบนี้ ต้องใช้พลังงานการผลิตจากน้ำมันจำนวน 9 พันล้านลิตร เทียบให้ชัด คือพลังงานที่ใช้ผลิตถุงพลาสติก 8.7 ใบ สามารถเปลี่ยนไปเป็นน้ำมันให้รถวิ่งได้ไกล 1 กิโลเมตร
- ถุงพลาสติกเป็นของใช้ที่มีอายุการใช้งานสั้น พร้อมเป็นขยะทันทีหลังการใช้ แต่ใช้เวลาในการย่อยสลายนานถึง 450 ปีเป็นอย่างน้อย
- ถุงพลาสติกหิว แม้จะเป็นชนิดที่นำไปรีไซเคิลได้ แต่ปัจจุบันมีการนำกลับไปรีไซเคิลน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนที่ผลิตออกไป จากการสำรวจพบว่าทุกตารางกิโลเมตรทั่วโลกจะมีขยะพลาสติกราว 46,000 ชิ้น
- ทุกปีผู้คนจับจ่ายซื้อของทั่วโลกใช้ถุงพลาสติก 10,000 ล้านใบต่อปี ซึ่งจะต้อง ใช้เวลาย่อยสลายนานกว่า 1,000 ปี
- ถุงพลาสติก 1.6 ล้านใบ นำไปเรียงเป็นเส้นรอบวงโลกได้ 1 รอบ
- ทุก 1 ตารางไมล์ จะพบถุงพลาสติก 46,000 ใบลอยในมหาสมุทร ซึ่งส่งผลให้แต่ละปีมีนกทะเลตาย 1 ล้านตัว และสัตว์ทะเลอื่นๆ จำนวน 100,000 ตัว และปลาอีกนับไม่ถ้วน
- แต่ละปีมีเต่าทะเล และสัตว์น้ำจำนวนมาก ตายจากการกินพลาสติก เพราะคิดว่าเป็นอาหาร เช่น แมงกะพรุน
- ถุงพลาสติกที่คนไทยใช้ในหนึ่งปีนั้น ถ้าเอามาต่อกัน จะได้เป็นระยะทางเท่ากับ เดินทางไปกลับดวงจันทร์ 7 รอบเลยทีเดียว

ปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติก

ประโยชน์เพียงเล็กน้อยในช่วงเวลาสั้นๆ ของถุงพลาสติกได้ทำให้เกิดโทษต่อระบบนิเวศและชีวิตของผู้บริโภคต่อเนื่อง กว้างขวางและยาวนานในแต่ละสัปดาห์ คนไทยนำถุงพลาสติกกลับบ้านมากกว่า 100 ล้านถุง หรือมากกว่า 5,000 ล้านถุงในแต่ละปี การนำถุงพลาสติกไปใช้ซ้ำอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนอย่างมาก โดยเฉพาะการใช้ถุงพลาสติกใส่มูลฝอยจะทำให้เกิดการแปรสภาพมูลฝอยในภาวะที่ขาดอากาศ เป็นผลให้เกิดก๊าซชีวภาพที่เป็นต้นเหตุของการเกิดภาวะเรือนกระจก และทำให้โลกร้อน

ถุงพลาสติกที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญดังนี้

- การเสื่อมโทรมของดิน
- การเสื่อมคุณภาพของน้ำ
- เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทั้งในน้ำและบนบก
- เป็นต้นเหตุสำคัญของการเกิดชีวภาพที่เป็นก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ
- ให้สารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่เป็นสารก่อมะเร็งเมื่อถูกเผา
- ทำให้เกิดการอุดตันในทางระบายน้ำ และทำให้เกิดน้ำท่วม
- เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ
- เป็นต้นเหตุของการเพาะพันธุ์และแพร่กระจายของพาหะนำโรคและการแพร่ระบาดของโรคร้ายหลายชนิด
- เป็นต้นเหตุของการเกิดอุบัติเหตุของการเดินทางทั้งทางบก และทางน้ำและทางอากาศ

การผลิตและนำออกมาใช้มีปริมาณมากและต่อเนื่อง ขณะที่การย่อยสลายต้องใช้เวลายาวนานทำให้เกิดการสะสมปริมาณถุงพลาสติกเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อลดและป้องกันปัญหาหลากหลายที่เกิดจากถุงพลาสติก จำเป็นต้องลดการใช้ ด้วยการเลือกใช้ทางเลือกในการรองรับและขนส่งสินค้าและอาหาร แทนการใช้ถุงพลาสติก เช่น การใช้ถุงผ้า หรือวัสดุอื่นที่ย่อยสลายได้ และสามารถใช้ได้ยาวนาน ผู้บริโภคจะสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย และลด - แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการใช้ถุงผ้า

การลดการใช้ถุงพลาสติก

ถุงพลาสติกเป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมมากเพราะย่อยสลายได้ยาก ใช้เวลาเป็นร้อยๆ ปี วิธีการกำจัดถุงพลาสติกนั้น มีอยู่ 2 วิธี คือ

1. **ฝัง** การฝังต้องใช้พื้นที่เยอะ และพื้นที่นั้นก็ทำการเกษตรไม่ได้อีกเลย เพราะพลาสติกไม่ย่อยสลาย
2. **เผา**: การเผาไหม้ ถ้าเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ก็จะมีก๊าซพิษออกมาด้วย แต่แม้ว่าจะเผาไหม้สมบูรณ์ก็จะมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ที่เป็นก๊าซเรือนกระจก มีคุณสมบัติอมความร้อน ไปปกคลุมอยู่รอบโลก ทำให้โลกร้อนขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการเผาไหม้ก็ไม่มีทางที่จะสมบูรณ์ 100% ได้ ทำให้มีทั้งก๊าซพิษ และก๊าซเรือนกระจก จะกำจัดอย่างไร อย่างไรก็เป็นผลเสียทั้งนั้น พวกเราต้องช่วยกัน ลด งด ใช้ถุงพลาสติก โดยการ
 1. **นำถุงผ้า หรือภาชนะไปใส่ของแทน** แล้วก็พูดว่า "ไม่ต้องถุงก็ได้" ตัวอย่างเช่น จะไปตลาดก็เอาระเป๋าผ้าและกล่องใส่อาหาร ไปใส่ของแทน ไปซื้อกับข้าวก็เอาปิ่นโตไปแทน ไม่ต้องเอาถุงพลาสติกทุกชนิด
 2. **ใช้ถุงกระดาษ** อย่างเมื่อนอกเวลาเราดูหนัง เขาซื้อของกลับบ้าน อุ้มถุงกระดาษเข้ามา ก็เพราะเขาไม่ต้องการใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยากนั่นเอง ยังไงใช้ถุงกระดาษก็ยังดีกว่านะ อันนี้ก็ต้องขอความร่วมมือจากพ่อค้า แม่ค้า และห้างใหญ่ๆ ด้วย
 3. **ใช้ถุงพลาสติกแบบย่อยสลายได้** ถุงแบบนี้ความจริงมีมานานแล้ว ถุงพลาสติกแบบนี้จะผสมสารย่อยสลาย ซึ่งก็จะแทรกตัวอยู่ในโมเลกุลของเม็ดพลาสติก สารย่อยสลายนี้เมื่อเจอกับแสงแดดก็จะทำ

ปฏิกิริยากับเม็ดพลาสติก ให้โมเลกุลแตกสลาย ง่ายขึ้นจะใช้เวลา 1 ปี ในการย่อยสลาย โดยจะเห็นได้ว่า ความเหนียวของถุง จะลดลงเรื่อยๆ จนไม่เหลือเลย

มาตรการควบคุมการใช้ถุงพลาสติกในต่างประเทศ

จากความร้ายแรงของภัยถุงพลาสติก ทำให้หลายๆ ประเทศ มีมาตรการคุมกำเนิดถุงพลาสติกกันอย่างจริงจัง จนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี เช่น

- การประกาศห้ามใช้ถุงพลาสติกในบังกลาเทศ และออสเตรเลีย
- การเก็บภาษีถุงพลาสติกในไอร์แลนด์
- การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกของไต้หวัน
- การแขวนการ์ดไว้ที่แคชเชียร์ของห้างใหญ่ในเมืองฮิโรชิม่า ที่ญี่ปุ่น ถ้าลูกค้าไม่ต้องการถุง ก็ยกการ์ดขึ้น แล้วจะได้รับแต้มสะสมเพื่อสิทธิประโยชน์จากทางห้างต่อไปด้วย
- ที่สิงคโปร์ ร่วมกันรณรงค์ โดยกำหนดให้วันพุธแรกของเดือนเป็นวันพกถุงช้อปปิ้ง หากไม่ได้เตรียมถุงไปก็ต้องจ่ายเงินเป็นค่าถุง ใบละ 0.1 เหรียญสิงคโปร์ หรือ 2.50 บาท
- ซานฟรานซิสโก ออกกฎหมายห้ามใช้ถุงพลาสติก นับเป็นเมืองแรกของอเมริกา ประเทศที่ถือเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากที่สุด
- การประกาศตัวเป็นเมืองปลอดถุงพลาสติกของเมืองลีฟเรปิตส์ ในแคนาดา ผู้ฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษเป็นค่าปรับหนักๆ คิดเป็นเงินไทยมากถึง 30,200 บาท
- ส่วนในบ้านเรายังเป็นการรณรงค์ในลักษณะประปราย ที่เคยจัดกิจกรรมรณรงค์ครั้งใหญ่ๆ ก็เมื่อช่วง 2 - 3 ปีก่อน จากนั้นกระแสนี้ซาไป และกลับมาคึกคักอีกครั้งในปี นี้ และที่น่าจะเป็นความหวัง คือ การพัฒนาวัสดุทดแทน “พลาสติกชีวภาพ” (bioplastic) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการศึกษา ไม่น่าว่าบ้านเราอาจจะมีพลาสติกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ พร้อมๆ กับที่ฝรั่งเศส ซึ่งออกกฎระเบียบให้เริ่มใช้พลาสติกชีวภาพในปี 2553

ทั้งหมดนี้น่าจะเป็นทั้งแนวคิด และแรงกระตุ้นให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในบ้านเรา ทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยเฉพาะซูเปอร์สโตร์ข้ามชาติที่มีสาขาทั่วประเทศ และกำลังซื้อจากลูกค้ามหาศาล ร้านสะดวกซื้อขนาดย่อมที่กระจายอยู่แทบทุกซอยในกรุงเทพฯ และตัวเมืองของทุกจังหวัด จับมือกันสร้างกระแสให้เป็นจริงในเมืองไทย

จะให้เรื่องนี้เป็นเรื่องใกล้ๆ ตัวที่เราทำได้ หรือจะปล่อยให้เป็นเรื่องง่ายๆ ใกล้ตัวที่เราไม่เคยคิดจะทำ คำตอบอยู่ที่ใจคุณ

ที่มา : <http://guru.sanook.com/4151/ถุงพลาสติกกับภาวะโลกร้อน>